

Motion till riksdagen 2024/25:1698

av Azra Muranovic m.fl. (S)

Kvinnojourers roll i kampen mot våld i nära relationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att landets kvinnojourer ska garanteras långsiktig och tillräcklig finansiering som bidrar till att höja kvaliteten i skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medverka till att utveckla kvinnojourers verksamhet och arbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta riktlinjer för samarbete mellan kommunerna och kvinnojouren som tydligt beskriver vilken typ av stöd som ska erbjudas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kvinno- och tjejjourerna i Sverige utför ett livsnödvändigt arbete som grundar sig på över 50 års erfarenhet och ideellt arbete. Deras insatser kom som svar på samhällets oförmåga att ge stöd åt kvinnor som utsätts för våld och övergrepp. Den hjälp som erbjuds av dessa organisationer kan i många fall rädda liv och de har därmed fått en unik och värdefull erfarenhet och kunskap över tid, speciellt gällande problemen med mäns våld mot kvinnor och barn.

Skyddat boende är en grundbult i kvinnojoursrörelsen som i många årtionden har arbetat med att hjälpa kvinnor ur våldsamma relationer. Enligt Nationellt centrum för kvinnofrid fanns det 2023 omkring 280 skyddade boenden i landet. Omkring 54 procent av dessa uppskattas bedrivas ideellt, och ofta är det kvinnojourer som driver den verksamheten.

Mäns våld påverkar inte bara de drabbade individerna utan hela samhället, vilket gör det till en central välfärdsfråga. Kvinno- och tjejjourernas vision är att skapa ett jämställt samhälle fritt från våld, där rätten till frihet från sådana handlingar erkänns som en mänsklig rättighet, enligt både nationell lagstiftning och internationella konventioner.

Sverige har fortfarande en lång väg kvar för att åstadkomma ett samhälle fritt från våld och ojämlikhet. Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) registrerades 30 599 misshandelsbrott mot kvinnor, där 81 % begicks av bekanta gärningspersoner. Det är en ökning från år 2022. Dessutom har tio personer blivit mördade i en parrelation, varav samtliga var kvinnor eller flickor.

Enligt Brå visar resultaten att de som drabbas av olika former av misshandel oftare söker olika typer av stöd eller hjälp snarare än att anmäla händelserna till polisen. En vanlig orsak till att en polisanmälan inte görs är att de utsatta inte ser händelsen som tillräckligt allvarlig. Samtidigt är det många som upplever det som inträffat som betydelsefullt nog för att söka hjälp. Detta kan tyda på att de drabbade behöver stöd från andra instanser, utöver den hjälp som polisen erbjuder.

Den 1 april 2024 trädde lagen om stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende i kraft. Lagen syftar till att förbättra för den som är i behov av skydd, särskilt barn. Den nya lagen innebär också att socialtjänstlagen ska reglera skyddat boende vilket innebär att alla privata aktörer måste ansöka om tillstånd för att få driva sådan verksamhet.

Det är en positiv utveckling som får bort oseriösa vinstdrivande aktörer, men lagen har mötts av omfattande kritik, inte minst gällande dess negativa påverkan på kvinnojourernas verksamheter. Kvinnojournerna har redan fått stänga flera skyddade boende runt om i landet samtidigt som de under lång tid varit en grundpelare i arbetet för att hjälpa kvinnor och barn som utsätts för våld i nära relationer. Deras arbete bygger på ett unikt engagemang och en djup förståelse för de utsattas behov, vilket är centralt för att ge långsiktigt stöd och skydd. Men lagen tar inte hänsyn till hur jour- och stödverksamheten, som bedrivs av ideella organisationer, ser ut idag.

Tidigare forskning (bl.a. från Mittuniversitetet) visar att vinstdrivande (privata) företag ofta arbetar med en bredare målgrupp och därför sannolikt har betydligt mindre kunskap kring mäns våld mot kvinnor jämfört med kvinno- och tjejjourerna.

Det är orimligt att så centrala ideella aktörer som kvinnojouren ska utsättas för samma villkor som vinstdrivande företag som riskerar att skapa boenden av sämre kvalitet. Med en ökad mängd privata aktörer som erbjuder skyddade boenden minskar efterfrågan på kvinnojournernas platser, vilket hotar deras unika kompetens och erfarenhet i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn.

För att den nya lagändringen ska få de effekter som lagstiftaren vill, nämligen att höja kvaliteten på skyddat boende, så behövs det också extra resurser till kvinno- och tjejjourer som är ideella organisationer och därmed inte vinstdrivande. De nya kraven innebär en kostnadshöjning och kan leda till att kommuner blir hårdare i sin bedömning av vem som är i behov av skydd. För att lagen verkligen ska förbättra läget för våldsutsatta kvinnor och barn måste kommuner bevilja dem skydd i större utsträckning.

Den nuvarande lagstiftningen riskerar att marginalisera de mindre, ideellt drivna kvinnojournerna genom att fokusera på större institutioner och kommunala boenden. Detta kan leda till att dessa viktiga stödaktörer kan få svårare att överleva och att de insatser som erbjuds inte längre blir tillgängliga för alla som behöver hjälp. Därför behövs tydliga riktlinjer, långsiktiga insatser och ökade resurser.

Vi måste se till att kvinnojournerna får det verksamhetsstöd och erkännande de förtjänar i det svenska samhället och kampen mot mäns våld mot kvinnor. Genom att skapa förutsättningar för en stark och hållbar struktur kring kvinnojournerna kan vi tillsammans arbeta för att alla som lider under mäns våld mot kvinnor får det stöd och den trygghet de behöver.

Azra Muranovic (S)

Carina Ödebrink (S)

Johanna Haraldsson (S)

Niklas Sigvardsson (S)